

LYNDA RUTLEDGEOVÁ

Se žirafami

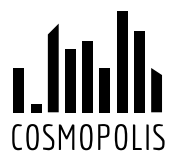
na

západ

PODLE
SKUTEČNÉ
UDÁLOSTI

COSMOPOLIS

LYNDA RUTLEDGEOVÁ

Se žirafami

na

západ

Přeložil Petr Kotouš

Text copyright © 2021 by Lynda Rutledge

All rights reserved.

This edition is made possible under a license arrangement originating
with Amazon Publishing,
www.apub.com, in collaboration with Kristin Olson Literary Agency s.r.o.

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

Translation © Petr Kotouš, 2022

Cover illustration © Tomáš Vavřík, 2022

ISBN 978-80-271-3555-4

Věnováno opravdovým žirafám z hurikánu

Dokud si nezamilujete zvíře,
část vaší duše zůstane neprobuzená.

– Anatole France, nositel Nobelovy ceny, 1921

Nejobdivuhodnějším a nejskvělejším stvořením,
s jakým jsem se kdy setkal,
byla „jarraff“... princezna mezi všemi zvířaty.

– John Sanderson, cestovatel, 1595

New York World-Telegram

22. ZÁŘÍ 1938

ZÁZRAK NA MOŘI: ŽIRAFY PŘEKONALY HURIKÁN

NEW YORK – 22. září (Zvláštní vydání). Poškozený parník *Robin Goodfellow*, který proplul velkým hurikánem, jenž včera zdevastoval východní pobřeží, dorazil dnes ráno do newyorského přístavu. Na jeho palubě byly také dvě žirafy, které byly téměř na pokraji smrti...

Sestaveno na základě novinových zpráv z 23. září 1938

... Existuje jen málo svědectví o překonání hurikánu na moři. Obchodní nákladní parník *Robin Goodfellow* podle jednoho z nich vplul přímo do cesty ničivé bouři, která se tento týden zformovala nedaleko pobřeží Haiti. Svědci popisovali obrovské vlny tyčící se až k nebesům, ryby poletující vzduchem a prudký vítr trhající vlny do mocných proudů, jež za bezmocného přihlížení námořníků uvězněných na palubě spláchly jednoho z nich do moře. Marně se pokoušeli doplatit k části nákladního prostoru, kde se nacházely přepravní

bedny se dvěma žirafami Rothschildovými, neměli však jinou možnost než nechat je čelit plné síle hurikánu samotné... Během několika minut se loď ocitla zpola nakloněná na pravoboku a zůstala takto po celých šest hodin, jako hračka vydaná na milost a nemilost vlnám a větrům, až se v polevujícím hurikánu nakonec znenadání vyrovnala. Na spodní palubě se zdálo vše ztraceno. Jedna potlučená žirafa dosud stála uvnitř poničené bedny, zato z druhé přepravní bedny zbyly jen trosky zaklíněné o lodní zábradlí, z nichž vykukovala pouze nehybná hlava obřího zvířete. Když se posádka shromáždila, aby mršinu shodila přes palubu, zdánlivě mrtvá žirafa sebou šklubla a otevřela oči...

Měl jsem jen málo skutečných přátel a dvěma z nich byly žirafy...

– Woodrow Wilson Nickel

ÚVOD

Woodrow Wilson Nickel zemřel v roce 2025 v obvyklém dni, obvyklým způsobem, v poměrně neobvyklém věku sto pěti let.

Jedno století a pěták.

Mladá pracovnice ministerstva pro záležitosti veteránů přidělená do léčebny dlouhodobě nemocných, jejímž úkolem bylo předat jeho pozemský majetek pozůstalým – což v případě Woodrowa Wilsona Nickela znamenalo jeden prastarý vojenský kufr a vůbec žádné pozůstalé –, stála v prázdném pokoji. Aby dodržela rozvrh práce, zkontrolovala čas na hodinkách. Připadala si někdy jako výběrčí opuštěných věcí, především pokud šlo o stoleté lidi, kteří tento svět opustili dávno předtím, než jejich srdce přestala tlouct. Nikdo jiný už dnes vojenské kufry nemá. A staré kufry, které nemá komu předat, byly nejhorší – jejich obsah plný pozemských významů opouštěl tento svět spolu se zesnulým, a ona jako by sledovala minulost rozplývat se ve vzduchu. Takže se zhluboka nadechla a otevřela starý kufr, v němž očekávala obvyklé zatuchlé uniformy a zašlé fotografie.

Místo nich našla žirafu.

Vojenský kufr byl plný linkovaných zápisníků, převázaných k sobě po desítkách motouzem, ležely jich tam bromady. Nahoře na zažloutlém výstřižku novinového článku seděla žirafa, drobný porcelánový suvenýr ze zoo v San Diegu. Nechtěně se posmutněle usmála a zvedla ji. Jako malá

chodila do zoo sledovat stáda těchto vysokých, něžných obrů. Dnes už jsou ale na vymření.

Opatrně žirafu položila a zvedla první svazek zápisníků, aby jej odložila stranou, když vtom ji zaujala slova naškrábaná stařeckým rukopisem na první stránce jednoho z nich. Posadila se na kraj postele a začetla se do nich:

Měl jsem v životě jen pár přátel a dvěma z nich byly žirafy, jedna, která mě neukopala k smrti, a druhá, která zachránila můj bezcenný sirotčí život a také tvůj, důležitý a vzácný.

Obě už jsou dávno na onom světě. A zakrátko na něm budu i já, což bezpochyby nebude žádná škoda. Ale nějaký chlap v televizi tuhle říkal, že brzy na světě nezůstane jediná žirafa, že zmizí, jako zmizeli tygři a sloni a Starochovi holubi halící v hejnech oblohu. I když jsem hned vrazil pěstí do obrazovky, abych ho umlčel, uvědomil jsem si, že se to může stát.

Pořád ale nějak vím, že existuješ. A že existuje tento příběh, který je právě tak tvůj jako můj. Pokud i on zemře spolu s mým masem a kostmi, bude to věčná hanba – *moje* hanba. Protože jestli mohu tvrdit, že jsem někdy spatřil tvář Boha, pak jedině v ohromných tvářích oněch žiraf. A jestli bych měl po sobě něco zanechat, je to tento příběh. Pro ně a pro tebe.

Proto teď a tady, než bude příliš pozdě, sepisuji tato slova pro případ, že si je přečte nějaká dobrá duše a pomůže jim dostat se až k tobě.

Pracovnice ministerstva pro záležitosti veteránů rozvázala první svazek a bez ohledu na svůj nabitý rozvrh začala číst...

... Jsem starší než hlína.

A jste-li starší než hlína, můžete se ztratit v čase, ve vzpomínkách, dokonce i v prostoru.

Uvnitř čtyř stěn mrňavého pokoje mám pocit, že jsem... pryč. Nejsem si jistý, jak dlouho tady sedím. Nejspíš celou noc, protože jakmile jsem setřepal mlhu ze své zastřené mysli, ukázalo se, že spolu s dalšími starými páprdy dřepíme před velkou obrazovkou televize. Pamatuji si, jak nějaký chlap na obrazovce mluví o posledních žirafách na Zemi a jak se rozjeď na svém kolečkovém křesle, abych mu dal pěstí. Pamatuji si, jak mě odtáhli zpátky a jak mi sestra ovazuje krvácející klouby prstů.

Pak si ještě vzpomínám, že mě sanitář nutí vzít si prášek na uklidnění, který odmítám spolknout.

Je to ovšem naposledy, co něco takového dělám. Právě teď totiž v třesoucí se ruce třímám pero a hodlám zapsat jistou neobyčejnou vzpomínku.

Chci to udělat co nejrychleji.

Mohl bych strávit čas, jež považuji za poslední příčetné hodiny svého života, vyprávěním o prachových bouřích ze třicátých let. Nebo o válce. Nebo o pivoňkách. Nebo mých manželkách, tolika manželkách. Nebo o hrobech, tolika hrobech. Nebo o loučeních, tolika loučeních. Mé vzpomínky přicházejí a odcházejí, pokud se ještě někdy objeví. Tato vzpomínka je ale jiná.

Tuto vzpomínku mám neustále při sobě, je živá, nadosah, neustále v živých barvách od smrtícího začátku po hořkosladký konec, a je jí jedno, jak moc stárnu. A – Zrzko, Starochu, sladký Kluku a Holko – tolik, tolik mi chybíte.

Stačí mi na zlomek vteřiny zavřít své staré uštvané oči.

A pak to začne.

1

Přístav New York

Lodě létaly vzduchem, ulice se změnily v řeky, dráty elektrického vedení jiskřily jako ohňostroje a domy plné ječících lidí se hroutily do moře – psalo se 21. září, den velkého hurikánu z roku 1938. Celé pobřeží od newyorského přístavu po stát Maine dostalo takovou šlehu, že se o tom budou vyprávět legendy, a sedm stovek duší se odebralo ke svému Stvořiteli, mokré jako makrely.

Tenkrát vás nikdo předem neupozornil. Všimli jste si akorát, že nad mořem zuří bouře, začali jste se obávat hrozivých mraků, když tu do vás náhle udeřil kvílící víchr a prudký déšť, a nezbylo než bojovat o holý život. Sloup mola, kolem nějž jsem omotal své vychrtlé mladé já, se vznesl do vzduchu. Pak už si jen pamatuju, jak se probouzím ve škarpě, a nějaký pobuda mi stahuje kovbojské boty. Při pohledu, jak se probouzím z mrtvých, zalapal po dechu a utekl. Zůstal jsem tak nějak v jednom kuse, sice potlučený, promodralý a zkrvavený, jedině kšandy mi uletěly. A zatímco ostatní příslušníci světa živých začali volat o pomoc nebo se shánět po márách, setřel jsem si z tváře zaschlou krev, chytil si kalhoty

a vydrápal se na nohy. Přístřešek pro lodě, v němž jsem původně stál, odletěl pryč spolu s Cuzem, mým šéfem a bratrancem přes třetí koleno. Našel jsem ho v mělkém dolíku vystlaném troskami lodí proklaného stěžněm šalupy skrz naskrz. Nebyl jsem žádný fešák ani předtím, než si se mnou pohrál hurikán – přerostlý kluk z farmy s čerstvě zjizvenou tváří a s mateřským znaménkem velikosti prvotřídního rajského jablíčka oceněného na oblastní výstavě na krku – ale rozhodně jsem vypadal lépe než Cuz. Dalo by se říct, že jsem měl štěstí, ale tehdy jsem s takovým slovem neměl zkušenosti, abych ho uměl použít. Zdálo by se, že to byl nejhorší den mého života, ale to ani zdaleka nebyl. To říct můžu. Nikdy by mě nenapadlo, že bych do konce života mohl vidět ještě velkolepější podívanou než hurikán.

Ale to jsem se spletl.

Protože poslední věc, kterou byste očekávali mezi převrácenými loděmi a hořícími budovami a mrtvolami nadnášenými vodou a kvílícími sirénami, je pohled na párek žiraf.

Nestrávil jsem tu ani šest týdnů, mé mladé plíce pořád ještě dusil povlak z velkých prachových bouří – a navzdory své bohabojné mámě jsem byl tím, čím jsem byl, trhan z farmy jako dlaň, čistý jako kravinec, prohnáný jako divoký vepř, už teď dobrý známý okresního šerifa, s prachem v plicích, které prosévaly každý nádech, až zbyla jen malá škvírka, kudy by do mě mohl vniknout Duch svatý. V Cuzově kryším přístřešku pro lodě jsem přistál, když v mém cípu Texasu udeřily velké prachové bouře třicátých let takovou silou, že srovnaly se zemí každého farmáře a pachtýře v okruhu několika kilometrů. Leckteří jako moje máma, táta a maličká sestra to šeredně odskákali, skončili pod drnem. Jiní se přidali k Oklahomákům a vydali se na cestu do Kalifornie. Zbylí, třeba já, zamířili za jakýmkoli příbuzným, který byl ochotný se jich ujmout. Jediný člen rodiny, který mi na celém světě zbyl, byl pro mě neznámý člověk z východního pobřeží jménem

Cuz, který by pro sedmnáctiletého kluka ze severního cípu Texasu mohl být klidně třeba Marťanem. Ale jedna věc je zůstat sám a jiná věc je zůstat sám jako sirotek v pustině bez jediného živáčka, kopat tam hroby pro všechny, které jste kdy milovali, a nemít šanci požádat o pomoc nikoho dalšího kromě šerifa – a na něj jsem se obrátit nemohl z důvodů, které dosud nejsem schopen vypovědět.

Seděl jsem u hrobů mámy, táty a maličké sestry a nechal večer překulit se do rána. Pořád ještě pokrytý smrtonosným prachem, který nás všechny zahubil, jsem na zahradě vykopal ze seschlé půdy máminu sklenici s drobáky a bez jediné slzy se vypotácel směrem k hlavní silnici. Teprve když mi zastavil dlouhý nákladák a jeho řidič se mě zeptal, kam mám namířeno, zjistil jsem, že jsem němý.

„Seš Oklahomák?“

Pokusil jsem se odpovědět. Nic ze mě nevyšlo.

„Kočka ti ukousla jazyk, kluku?“ zeptal se řidič.

Ani teď jsem nevydal hlásku. Dobře si mě prohlédl, škulbl palcem směrem k prázdné korbě a hodil mě na nádraží Muleshoe... přímo před kancelář šerifa. Čekal jsem na vlak s jedním okem upřeným na její dveře a věděl, že mu nedokážu odpovědět na otázky, které by mi určitě položil, kdyby mě zmerčil. Jakmile se vlak rozjel, šerif vylezl ven, podíval se mi přímo do očí a já mu jeho pohled oplatil.

Na každé další stanici jsem se potom bál, a takhle jsem za máminy drobáky dojel až do Chattanooga. Tam jsem naskočil na nákladní vlak a pokračoval, dokud jsem nebyl svědkem toho, jak nějací vandráci stáhli jednomu pobudovi boty a vyhodili ho z vlaku ven. Potom jsem šlohl motorku a uhněl na ní, než mi došel benzin. Cestou jsem čenichal po jídle jako zatoulaný pes, dokud mě o ně neobral týpek s vytasenou břitvou. To mě přimělo jet stopem až za Cuzem, kde jsem se ocitl tvář v tvář mnohem větší mase vody, než kolik moje žíznivé oči vůbec dovedly pojmout. Když se mě Cuz zeptal, co jsem k čertu zač, musel

jsem odpověď naškrábat uhlem na molo, načež odfrknul: „Se nedivím, že seš blbej, když seš z týhle strany familie,“ a hned mě poslal makat, abych si zasloužil večeri. Čtyřicet tichých dní a nocí mi dělalo domov plesnivě lehátko vzadu v loděnici. Teď jsem neměl ani to. Nezbyl nikdo, kdo by se po mně sháněl, nebyl tu žádný čerstvý nebožtík, pro kterého bych truchlil, protože Cuz se projevil jako šmejda bez kouska srdce, takže jsem měl už dávno v plánu sebrat mu prachy a zdrhnout.

Uprostřed sutin po hurikánu jsem si chytil kalhoty a na třesoucích se nohou vstal. Pode mnou ležely pozůstatky člověka, za kterým jsem se táhl přes půlku Ameriky. Naklonil jsem se přes zakrvácený stěžen a prohlídal mrtvole kapsy. Když jsem nenašel nic než králičí pacičku pro štěstí, začal jsem do něho kopat divokostí vlastního hurikánu, až jsem sám ze sebe vykopal němotu – dupal jsem po Cuzovi a proklínal jeho, šedé nebe, černý oceán, hnilobný vzduch, mámina milovaného Ježíše a jeho krutého Otce všemohoucího, dokud mi nepodjely nohy a já nežuchl na záda s očima vyvalenýma na mrholící oblohu. Ucpanina někde v mých útrokách se uvolnila a já začal vzlykat jako opuštěný kluk, kterým jsem taky byl.

Nakonec jsem se zase vyškrábal na nohy, přitáhl si kalhoty k tělu kusem promočeného lodního špagátu a vydal se zpátky do přístavu.

Tam jsem si sedl a v čirém zoufalství pozoroval lodě, jak se jedna za druhou sunou do přístavu.

Než jsem uviděl žirafy.

U přístavního mola právě vykládali bouří rozmlácený parník. Nepamatuju si, že bych vstal nebo někam šel. Jenom si pamatuju, jak stojím uprostřed chumlu posádky nákladní lodi v jejich modrých pracovních lacláčích a zírám. Přede mnou právě pohupující se rameno jeřábu vykládalo dvě žirafy jako nějaký balík pneumatik. Jedna byla naživu a mlela sebou uvnitř poničené, ale pohromadě držící přepravní bedny, gigantická zvířecí hlava čněla do výše koruny stromu, ta druhá ležela bez života

natažená po celé délce přístavního mola a trosky její přepravní bedny ležely kolem ní jako tahací harmonika. Tenkrát toho nikdo o žirafách moc nevěděl, já ale za krátkou školní docházku, kterou jsem si před začátkem prachových bouří dopřál, viděl jednu na obrázku, takže jsem si k tomu divu před svýma očima dovedl přiřadit jméno. Hleděl jsem na to ležící zvíře s jistotou, že se právě dívám na opravdickou živou mrtvou žirafu... než zdechlina otevřela oči barvy nahnědlého jablka a upřela je přímo na mě. Mrtvolný pohled jejích očí vyslal po mé páteři důvěrně známé mrazení.

O zvířatech jsem věděl všechno. Některá byla na práci, některá na mléko, některá na jídlo, některá na lov a tak to bylo. Člověk brzy pochopil, že se nemá skamarádit s prasetem, neboť zakrátko ho otec donutí děkovat Ježíši za ty dary, že ho můžeme až na jeho kvičení celé spořádat. Stačilo hodit něco málo toulavému psovi, aby si člověk vysloužil výprask, že odtrhuje rodině od úst. „Ses pomátnul? Vždyť je to akorát zvíře!“ říkával táta. Kluk v kalhotách po kolena neměl právo na takovou slabost, obzvláště když pod hrozbou pekelného ohně platilo, že i ten nejhorší dvounohý člověk je lepší než kterékoli bezduché zvíře – alespoň tak mě to učili. Moje potíž byla v tom, že kdykoli jsem se zahleděl zvířeti do očí, spatřil jsem v nich víc citu, než jsem viděl u lidí, které znám, a při pohledu do vyvalených žirafích očí mnou projela bolest až do morku kostí. Oči žirafy přestaly švidrat sem a tam a zesinaly, jak jsem to viděl ve zvířecích očích mnohokrát předtím, než se táta začal rozmyšlet, zda je sníst, zakopat, nebo spálit. Protlačil jsem se dopředu a čekal, až mě námořníci podobající se promočeným vyslancům pekla zaženou zpátky tam, kam patřím.

Místo toho se ale rozestoupili jako špinavě modré Rudé moře.

Přímo k nám se blížil nablýskaný nový nákladák a na dlouhé korbě měl přidělanou dřevěnou nástavbu, za kterou by se nemusel stydět ani Rube Goldberg. Měla tvar zavalitého písmene T, vypadala jako dvou-

patrový podomácku sbitý krytý vagon posazený po celé délce korby, s dřevěnými vyklápěcími okénky nahoře, padacími dvířky dole a na každé straně přípevněným krátkým žebříkem. Odskočil jsem z cesty, jakmile jeho řidič – chlapík s hlavou jako arašíd, s ušima jako kvěťáky a s takovým množstvím pomády Dapper Dan ve vlasech, že by to stačilo na promazání motoru – smýkl autem na stranu a zastavil.

Dveře u spolujezdce se rozlétly a ven se vyplazil kožnatý staroch s obličejem muly. Právě tak jsem mu celé ty roky říkal – „Staroch“ –, ale jak tu teď sedím a píšu, sám starší než staroba, vsadil bych se, že mu nemohlo být moc přes padesát. Měl na sobě zkrabacené sako, zažloutlou bílou košili a schlíplou kravatu. Jedna jeho ruka vypadala zkroucená, na zátylku se mu vyjímal starý pánský klobouk, který někdo podupal už tolikrát, že jeho majitel sám zapomněl, zda je buřinka, nebo má ploché dýnko.

Zabouchl za sebou a zdánlivě zamířil za správcem přístavu s licou-sy na skráních, který mu mával v ústrety čímsi, co připomínalo svazek telegramů. Staroch ho ale minul a mašíroval si to rovnou za žirafami, jako by ho nezajímal žádný živáček nacházející se v přístavu kromě obrů přímo před ním.

Napřed přistoupil k nerozbité přepravní bedně se stojící, ale kymácející se žirafou – samcem – a začal jí něco šeptem říkat, jako by prozrazoval tajemství. Kymácení se zpomalilo. Pak Staroch natáhl ruku, něžně žirafu pohladil a její vrávorání docela ustalo. Dřepł si na bobek k ležící samici a začal k ní hovořit stejně tichým žirafím jazykem. Žirafa se začala chvět. Staroch prostrčil ruku troskami prken přepravní bedny a dotkl se jí. Žirafa pořád ležela jako v posledním tažení a Staroch ji hladil po hlavě svou pokroucenou rukou, dokud nezavřela oči. Jediné zvuky, které v té chvíli svět vydával, byl žirafin těžký dech a Starochovo mumlání na pozadí vln narážejících do mola. Pak si to přihrnul správce přístavu a strčil Starochovi pod nos telegram. Staroch do něj úkosem

pohlédl a hodil ho na zem. Po tváři mu přeběhl vzteklý výraz, který jsem tak dobře znal – i jeho poháněla zuřivost.

V tom okamžiku se ze správcovské boudy vynořil kapitán lodi s potlučenou tváří a v potrhané uniformě a námořníci se k němu otočili jako jeden muž.

Staroch zaostřil jeho směrem. „Tys mi zabil žirafu?“

„Pane,“ vmísil se do hovoru správce. „Přišli tam o jednoho námořníka. Je zázrak, že vůbec doplul, s těma vašima nóbl zvířatama nebo bez nich, jestli vás to zajímá.“

Starochův výraz dával jasně na srozuměnou, že ne.

Mezi námořníky projela vlna neklidu. Napadlo mě, že se na něj možná vrhnou. Z výrazu jeho obličeje bylo patrné, že o to možná stojí.

„Dovezli jsme ji sem...“ ozval se zvuký hlas a skoro bylo slyšet do-datek vznášející se ve vzduchu: *Tak teď si ji zachraň, ty šmejde.*

Staroch, s rukou pořád ještě položenou na hlavě zhroucené žirafy, se ani nehnul.

Zatímco reptání námořníků zesilovalo, zabočila z ulice do přístavu otrískaná dodávka, a jak rachotila směrem k molu, dalo se na jejím boku z vybledlého nápisu přečíst leda jediné slovo: ZOO. Z auta vyskočil zavalitý vymydlený týpek, od pohledu studovaný, na sobě bílý plášť a přes rameno černou doktorskou tašku. Vykročil ke Starochovi, bezstarostně jako na procházce o dovolené.

„Musíme ji postavit, jinak je po ní,“ pronesl doktor ze zoo místo pozdravu. Staroch pokynul správci přístavu, který splašil pár dokařů se sochory, a začali páčit trosky přepravní bedny roztržité na trupu zvířete. Starochovi se ale nezdáli dost rychlí. Sám s tou svojí pokroucenou rukou tahal polámaná prkna. Když už nebylo co páčit, napjali postroje, které žirafu poutaly uvnitř bedny – pořád ještě byly přivázané k prknům pod jejím tělem a nohama –, a ty s úpěním, jako by byly živé, začaly žirafu zvedat. Podlomila se jí kolena, kolem mě prosvištěla

skupina námořníků, vstrčili ruce dovnitř a spolu se Starochem ji chytili. Dokaři ještě jednou zatáhli, všechno se to vztyčilo do výše a upoutaná žirafa vmžiku prudce napjala tři ze čtyř nohou, až všichni kromě Starocha uskočili o krok dozadu. Bylo hotovo. Pravá zadní noha od kolene ke spěnkovému kloubu vypadala, jako by ji někdo přetáhl kovotepeckým kladivem. Žirafa se kývala, udržet se na třech hubených nohou ji stálo spoustu sil.

„V klidu... děvče... v klidu...“ předl Staroch, zatímco zvířecí doktor obcházel kolem jejího těla.

„Vnitřní orgány má v pořádku,“ řekl. „Ta noha je jasná na první pohled.“

Pomyslel jsem si, že to jsou dobré zprávy, než jsem si uvědomil, že koně se střílejí i kvůli menším zraněním.

Otevřel černý kufřík a očistil poraněnou nohu. Přiložil na ni dlahu a obvázal ji. Pak kolem ní nechal dokaře napevno pospojovat přepravní panely. Když byli hotoví, Staroch, pořád vrnící útěšná slova v žirafí řeči, přistoupil, vstrčil dovnitř ruku a uvolnil postroj.

Žirafa se zakymácela. A pak zůstala stát na vlastních nohou.

Při tom pohledu začal Staroch s doktorem něco rychlými polohlasnými větami řešit. Přitočil jsem se blíž.

„Ale jestli ji odmítnu převzít jako poraněnou, znamená to pro ni rozsudek smrti, to víte sám!“ říkal právě Staroch.

Zvířecí doktor se zamračil na nástavbu ve tvaru písmene T na korbě nákladáku. „Jak dlouho podle vás zabere cesta?“

„Dva týdny, když to půjde dobře.“

Zvířecí lékař zavrtěl hlavou. „Radši uberte půlku.“

Starochovy paže vylétly do vzduchu. „A jak to mám asi udělat? Musíme jet pomalu. Teď navíc pomaleji kvůli té noze!“

„Říkám maximálně týden, *právě* kvůli té noze. Radši začněte vymýšlet, jak to uděláte.“

„*Fajn*. Takže?“

Zvířecí doktor se obrátil směrem, odkud zdálky houkaly sirény, a začal odsekávat: „Běžte podepsat převzetí obou. Nemusíme paní Benchleyové zbytečně přidělovat vrásky. Čeká je nějaká doba v karanténě, aby se vidělo, jestli se ta mladá samice udrží na nohou – teda pokud tam *vůbec* dojedeme. Jonesi, na vašem místě bych ale řekl paní Benchleyové celou pravdu – i když bude samice stát a budete vyrazet na cestu, stejně se dá očekávat, že ji cestou odděláte. Lepší bude, když se to paní Benchleyová dozví rovnou, než abyste si cestou lámal hlavu, co si počít s uhynulou žirafou.“

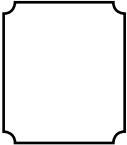
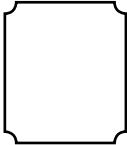
Zvířecí doktor odjel a Staroch si to namířil do kanceláře správce podepsat papíry. Pak přichytili provizorně vyspravené přepravní bedny se žirafami na jeřáb, který je naložil na přístavní valník. Dokaři je k němu přivázali. Námořníci se s poplácáváním se po ramenou rozešli a Staroch poklepal na kapotu nákladáku na znamení Arašídákovi, že může startovat.

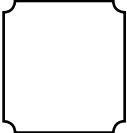
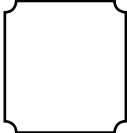
Díval jsem se, jak mě míjejí – dvě obrovitá pohádková zvířata z opačného konce světa na korbě přístavního valníku a na nákladák s přidělanou nástavbou v jeho stopách.

Díval jsem se za žirafami s vědomím, že v okamžiku, kdy na ně přestanu myslet, mi nezbude než čelit nenadálému návratu k životu zatoulaného kluka. Nezáleží, jaké zázraky postihnou jiné bytosti, když vy pořád ne a ne se dočkat toho svého. Jak se nákladní auta zmenšovala, obraz mé kočovné a bídne budoucnosti nabíral jasné obrysy. Nadechl jsem se. V hrudi mi bušilo a při pohledu na teď už sotva patrné vozy v dálce jsem si pomyslel, že se asi začnu dávat.

Ucítil jsem, že mi něco čvachtá pod podpatkem boty. Sklonil jsem hlavu. Stál jsem na telegramech, které Staroch zahodil do louže na molu. Zvedl jsem je, v rychlosti je přečetl a uložil si je do paměti.

Stálo na nich:

	WESTERN UNION	
22. 09. 38 = 0600A PRO: PANI BELLE BENCHLEYOVA SAN DIEGO ZOO SAN DIEGO, KALIFORNIE HURIKAN POSKODIL ZASILKU. ZIRAFY NAZIVU. VICE PRI PREVZETI. EAST AFR SHIPPING CO.		

	WESTERN UNION	
22. 09. 38 = 0715A PRO: PAN RILEY JONES SPRAVCE PRISTAVU PRISTAV NEW YORK, NEW YORK V PRISTAVU KONZULTOVAT S MVDR ZE ZOO BRONX ZDRAVOTNI STAV PRED CESTOU DO KALIFORNIE. BB		

Promočené telegramy se mi rozpadly v dlaních a sjely mi mezi prsty na zem. Já však před očima pořád viděl to poslední prozářené slovo – slovo, které v klukovi zrozenému z prachových bouří probudilo snad ještě víc představ než slovo *žirafa*.

Kalifornie.

Žirafy jsou určené do země oplývající mlékem a medem. Ani Mojžíš a jeho vyvolený národ netoužili po zemi zaslíbené tak, jako nuzní farmáři toužili po „tý Kalifornii“. Každý věděl, že stačí jen se tam dostat a neumřít cestou někde na silnici nebo na kolejích, a pak si budete žít jako král, akorát trhat ovoce ze stromů a hrozny z keřů vinné révy.

Člověk se sotva ztratí po cestě, když bude následovat párek žiraf, to dá rozum.

Zorničky očí se mi rozšiřovaly spolu s tím, jak bobtnala velikost mých myšlenek. Byl jsem promočený až na kůži, jedno oko jsem měl oteklé tak, že jsem na něj téměř neviděl, viklalo se mi pár zubů, žebro mi vrzalo jako uvolněné prkno a jedna paže se nehýbala, jak by měla. Ale na tom pranic nezáleželo, protože díky nablýskanému, zářícímu slovu tančícímu mi před očima jsem teď měl něco, čím se nemohl chlubit žádný jiný sirotek po prachových bouřích. Žil jsem sice v časech, kdy vás podobná věc mohla stejně tak dobře zahubit jako zachránit, ale měl jsem jiskřičku naděje.

Žirafy zatočily za roh a zmizely z dohledu.

Rozeběhl jsem se, rozstříkoval kolem sebe vodu a bláto a mazal za nimi tak rychle, jak jen mi moje potlučené kosti dovolovaly.

Víc než kilometr jsem se hnál po kočičích hlavách za žirafami. Dělníci čistící ulice pokládali lopaty a zírali za mnou. Hasiči vytahující za paže mrtvolu z odtokového kanálu ztuhli a civěli. Elektrikáři probírající se syčícími dráty, které visely ze sloupů elektrického vedení, ustali v práci a dívali se za mnou. Blok za blokem jsem pod okny s vyklánějícími se lidmi omámenými bouří a pokřikujícími na své známé

na ulici, aby se přišli podívat na tu spoušť, utíkal za kodrcajícími se nákladáky, aniž jsem věděl, kam vlastně míříme nebo co si počneme v příštím okamžiku. U zataraseného výjezdu z Hollandova tunelu vozy zastavila motorka s rozčileným policistou, který řidičům přikázal, aby ho následovali pryč z města, přestože se budou muset cestou vtěsnat s vysokými přepravními bednami pod koleje vyvýšené železnice – a že jich budou mít spoustu.

U železničního nadjezdu přes Devátou avenue vystoupil řidič valníku, bidlem odsunul prskající elektrický drát a změřil výšku mostu.

„Pět centimetrů!“ zahalekal. Valník se opatrně proploužil pod ním.

Nákladák se přesunul o pár bloků dál k dalšímu nadjezdu. Muž s bidlem znovu vyskočil ven. „Deset centimetrů!“ zavolal.

A dalších pár bloků...

„Patnáct!“

Takhle jsme pokračovali dál, šinuli si to městem a minuty se překlápěly v hodiny. Řeka East River pořád ještě zaplavovala přilehlé ulice a nějaká továrna v našem směru byla v plamenech, takže nás policista odkláněl dál na západ. Minuli jsme Central Park, projížděli kolem tuctů a tuctů lidí poznamenaných žalem i otrapů, kteří vyvalovali zpod provlhlé lepenky na chodníku oči na míjející žirafy, jako by se jim to jenom zdálo. Jeli jsme dál, dokud se před námi neobjevil most George Washingtona. Policista nás směřoval do New Jersey. Zpanikařil jsem. Přes most se běžet nedá.

Naproti přes ulici jsem si všiml chlápka, který před průčelím obchodu seskočil z motorky a vběhl dovnitř, zatímco ukazoval za sebe na žirafy. Stroj nechal ležet na boku na chodníku, jako by to byl prachsprostý bicykl. Motorka se sotva stačila položit k zemi, když ji uchopily mé ruce. S jedním okem upřeným na policistu jsem na tom motorovém oři dvakrát zapumpoval, smýkl sebou doleva a doprava jako s nějakým nevycválaným mustangem – a vyrazil.

Ve chvíli, kdy jsem na mostě dojel vůz se žirafami, se odkudsi objevil

snad půltucet novinářských aut, obklopily mě ze všech stran, z okýnek se vyklonili fotografové se svými přístroji a začali praskat bleskovými žárovkami proti zašedlé obloze.

Na druhé straně si konvoj převzali dva policisté z New Jersey a jelo se dál. Vyhýbali jsme se naplaveninám a haraburdí přinesenému bouří, dokud oba velké nákladní vozy neposkočily přes koleje směřující do opuštěného skladiště a nezastavily před velkou bránou opatřenou cedulí: US KARANTÉNNÍ STANICE. Za bránou se táhly cihlové stodoly s cínovou sedlovou střechou, kam až oko dohlédlo. Ocitli jsme se u federální karanténny stanice, kde musela podstoupit vyšetření všechna zvířata dovezená do země, od krav a koní po velbloudy a voly, a teď i žirafy.

Strážný mávnutím rukou vpustil nákladačky dovnitř a reportéři se shlukli u brány. Zastavil jsem u obrovského vyvráceného dubu kousek od cesty. Sotva jsem stačil vypnout motor, když se novináři rozeběhli zpátky ke svým autům. Za mnou s drcnutím zastavil fajnový zelený packard. Z místa řidiče vyskočil reportér v obleku s vázankou a úhledně naraženým kloboukem a zamířil k budce strážného.

„Počkej tady!“ zavolal přes rameno na svého fotografa, který šplhal na kapotu packardu. A ten pohled se mi dokonale a v úplnosti vpálil do očí, a i dnes v mé stařecké paměti září jasnými konturami – protože ten fotograf byla ve skutečnosti fotografka.

Byla mnohem mladší než ten namachrovaný reportér, kolem hlavy jí poletovaly vlny rezavých kadeří, planoucí svatozář nezkrotných kudrlin, jež nepochybně musela každé ráno zuřivě přivádět k poslušnosti, a měla na sobě kalhoty – první žena, kterou jsem takhle viděl na vlastní oči. Stála, cvakala na kapotě packarda fotky, na sobě bílou holčičí košili, dvoubarevné boty a kalhoty se dvěma nohavicemi. Jako by se přese mě právě převalil další hurikán. Jestli to nebyla láska na první pohled, muselo to být něco bolestně podobného.

„Jejda. Ahoj Čahoune. Seš tady taky kvůli žirafám?“ zadívala se na

mě Zrzka pohledem, jímž samotným mě málem omráčila. Oči měla oříškové a já jsem v okouzlení zavrával blíž k ní. Protože když bleskla další fotku, světlo z žárovky vypálilo tak jasně, že by oslepilo i slepého – mě teda určitě.

„Lioneli! Pojd' sem, dělej!“ uslyšel jsem ji křičet.

„Hej! Mazej od ní pryč!“ zařval reportér a v dalším okamžiku do mě strkal, zatímco jsem mžoural a marně se snažil zaostřit. Odpotácel jsem se pryč.

„Co mu to děláš, krucinál?“ vyčetla mu. Já se zatím snažil přikrčit za povaleným dubem. „Akorát mě napadlo, jestli si s ním nechceš promluvit, aby bylo o čem psát. Pane slavněj reportére...“

„*Kristova noho*, Angie, tenhle cápek je akorát pobuda, co ti pro pár drobnějch podřízne hrdlo. Nebud' bláhová – já viděl, že zírá *na tebe*,“ zpražil ji reportér. „Jedeme. Strážný říkal, že žirafy teď čeká dvanáct dní karantény. Mám všechno, co potřebuju, a tys měla taky dost času si všechno vyřídit. Tak tady nebudem dělat švandu vandrákům.“

V příští minutě byli pryč. Pryč byli i policajti. Pryč byly i žirafy. A já byl na míle daleko od míst, kde jsem to znal, s nocí na krku, bezradný, co si počít dál.

Uložil jsem motorku za povalený dub, dřepl si a díval se okolo. Kousek ode mě ležela mršina krávy. Zrovna když jsem měl dost komárů hoduujících na mé kůži, před bránou trhavě zastavila šedá dodávka ze zoo. Strážný mávl na zvířecího doktora, ať vjede dovnitř, a já si začal dělat starosti, zda se zraněná žirafa zvládla udržet na nohou. Rozhodl jsem se ověřit si to na vlastní oči.

Prohlížel jsem plot, kudy se asi tak podhrabávají dovnitř mývalové, a když jsem to místo našel, podlezl jsem dovnitř. Rozeběhl jsem se, až mi bahno cákalo na záda, směrem k největší a nejvyšší stodole, právě když dodávka ze zoo a prázdný přístavní valník s pár chlapíky v khaki lacláčích vyrazely pryč. Nahlédl jsem dovnitř. Stodola byla plná stínů,

stěny lemovaly kupky sena. Vlevo stála stáj, uprostřed nákladák a vpravo se do výše tyčila drátěná ohrada s oběma žirafami. Žirafí samice stála. Konečně je vysvobodili z přepravních beden a teď stály proti sobě, dotýkaly se krky natěsno u sebe, že bylo sotva poznat, kde končila jedna a začínala druhá. Jako by samy nevěřily, že jsou naživu, a hlídaly se navzájem, aby to tak zůstalo.

Po Starochovi – panu Rileym Jonesovi, jak stálo na telegramu – nebylo nikde ani vidu, ani slechu, zato řidič si z kabiny nákladáku vytáhl velké šťavnaté jablko, opřel se o kapotu a zahryzl se do něj. Díval jsem se, jak ho chroustá, dokud mu v ruce nezbyl jenom ohryzek, který zahodil do kupky sena. Zapamatoval jsem si, kam dopadl. Od hurikánu jsem neměl v ústech, a tak mi i ten Arašídákem oslintaný ohryzek jablka začínal připadat lákavý. Během velké krize bylo hladovění normálním stavem bytí, aspoň pro většinu lidí, co jsem znal. Jakmile prach pozabíjel dobytek, obyvatelé plání pojídali psouny a chřestýše a vařili si polévku z laskavce. Když netušíte, kde se vynoří vaše další jídlo, vypadá takhle celý váš život – nejste nic než dravé zvíře nahánějící každíčkou minutu každíčkého dne svůj hlad.

Arašídák si otřel ústa rukávem, vykročil k ohradě a zarachotil kovovým hrazením, až sebou žirafy vyděšeně trhly, pak se tomu *zachechtal* a zopakoval to. Zhoupł jsem se na podpatcích a zaťal pěsti. Touha ulevit mu od jeho předních zubů mě přemohla natolik, že jsem navracejícího se Starocha uslyšel až v poslední chvíli. Přikrčil jsem se a skočil za nejbližší kupku sena.

Staroch prošel těsně vedle ní a ještě za chůze štěkal rozkazy: „Earle!“ pořvával. „Okamžitě sem!“

Pamatuju si, jak v příští chvíli nakazuje řidiči, aby šel na noc někam pryč, a jak se za ním zavírají skřípající vrata stodoly... a já zůstávám zavřený uvnitř. Nadával jsem si za svoji pitomost, rozkoukával se kolem a uvažoval, jak bych se odsud mohl nepozorovaně vypařit.

Přicházela noc a jediné zvuky ve stodole vydávaly přešlapující a odfrkující žirafy. Staroch přepnul kovovou páčku na stěně stodoly kousek od svého skládacího lůžka, visící lampy elektrického osvětlení zablikaly a ve stodole se rozjasnilo jako za bílého dne. Choulil jsem se, mezi mnou a Starochem nic než trocha sena. Kdyby se zadíval mým směrem, zaručeně by mě uviděl. Jenže Staroch měl oči jenom pro žirafy. Pozoroval je se soucitem, jaký jsem si u takového člověka nedokázal představit, a začal promlouvat svou žirafštinou tak konejšivě, že to uklidňovalo i mě. Jakmile přestal, opět se rozhostilo ticho přerušované jen tichým žirafím funěním. Staroch přepnul spínač, lampy zhasly, a kromě šerého světla, které se sem linulo zvenku zadrátovanými okny vysoko na stěnách a rozehrávalo ve stodole stínohru, zavládla uvnitř naprostá tma. Staroch sebou žuchl na lůžko a brzy začal chrápat jako cirkulárka.

Teď jsem měl pochopitelně možnost zmizet. Jenže ještě tu zůstávala ta záležitost s ovocem, které cíhalo, až si ho někdo vezme, a já si ho vzít *musel*. Tiše, ale rychle jsem zamířil tam, kde má nákladák mrtvý úhel, stoupl si na boční stupačku a na sedadle v kabině uviděl dva jutové pytly, jeden s jablky a druhý s cibulí. Vzal jsem si po jednom z každého, cibuli jsem si nacpal do kapsy a jablko do chřtánu, v podstatě jsem ho zhltl jediným polknutím.

Když jsem se natáhl pro další cibuli, ucítil jsem něčí pohled.

Připravil jsem se na příval slov, obrátil se a zjistil, že mám diváky. Ani ne tucet kroků ode mě se žirafy přesunuly k okraji ohrady, obě obrátily dlouhé krky a civěly na mě. Existuje spousta příčin, které vaše tělo donutí zamrznout uprostřed pohybu. Upřený pohled páru dvoutunových divokých zvířat zpoza chatrného ohrazení mezi ně rozhodně patří. Nejlepší by bylo vycouvat. Já se ale místo toho po krůčcích šinul k nim, až jsem se ocitl vedle kotce a mohl si na vlastní oči přeměřit jejich velikost – od obrovských kopyt přes široké tělo a pak vzhůru, vzhůru, vzhůru po flekatém krku až po sukovité růžky. Samotného mě bolelo

za vlastním dlouhým krkem, jak jsem ho musel vyvrátit při pohledu na žirafí kolosálnost. *Klidně by tou ohradou dokázaly projít*, pamatuju si, jak mě napadlo. Přitom se k ničemu takovému neměly. Samec tam popravdě stál se zavřenýma očima. *Vždyť on chrní vestoje jako moje stará kobyła*, uvědomil jsem si a zašklebil se při té vzpomínce. Zato samice na mě nepřestávala zírat stejným pohledem kulatých jablkově hnědých očí, jaký jsem poprvé spatřil v přístavu, až na to, že teď se na mě koukala z výšky. Z pořádné výšky.

Dívali jste se někdy zvířeti přímo do očí? Krotké zvíře odhaduje, co asi máte v úmyslu udělat a co to pro ně znamená. Pohled divokého zvířete vás ochromí do morku kostí, zajímáte ho buď jako večere, nebo hrozba pro přežití. Pohled žirafy se lišil. Jako by se v něm nezračil ani strach, ani záměr. Její nozdry velikosti melounu prostrčené skrz mřížový ohrady mi popotahovaly nad hlavou a já proti tomu nic nenamítal, i kdyby jen proto, že jsem nedokázal přimět nohy k pohybu. Vycházel z nich páchnoucí teplý dech a do mých vlasů dopadla vlhká žirafí slina. Potom rýpla čenichem do ohrady ve snaze získat cibuli, kterou jsem pořád držel v hrsti. Zvedl jsem ji k ní. Mezi dráty se proplazil dlouhý jazyk, vzal si cibuli, protáhl ji ohradou zpátky, krk žirafy se napřímil a hlasité polknutí vypravilo cibuli na dlouhou cestu dolů. Pak žirafa zvolna přikročila ke mně a já ucítil její pach. Byla cítit srstí... a oceánem... a příjemnou vůní cizokrajného hnoje. Aniž jsem si to pořádně promyslel, prostrčil jsem ruku hrazením a dotkl se místečka ve tvaru zešíkmeného srdce na jejích slabinách rozlehlých jako babiččina zadnice.

Takhle jsme tam vydrželi stát nekonečnou chvíli, zatímco jsem na dlani natažené ruky vnímal hrubost její teplé srsti – a pak jsem ucítil, jak mi prsty olízl další jazyk. Byl to ten druhý – Kluk –, který ke mně přes hřbet Holky natahoval krk. Ucukl jsem rukou ven z ohrady a jeho jazyk ji následoval, prostrčil se skrz ohrazení a olízl mi kapsu u kalhot.

Žirafák se pokoušel dostat k mé ulité cibuli. Sáhl jsem do kapsy, abych mu ji podal – a spolu s ní se vynořila Cuzova králičí pacička pro štěstí, propadla drátěným pletivem a dopadla vedle velkého kopyta žirafy. Teprve když jsem na své ruce ucítil mihnout se Klukův jazyk, odtrhl jsem zrak od svého ztraceného talismanu a podal mu cibuli.

Zatímco žirafy přešlapovaly a máchaly ocasy z radosti nad cibulovými laskominami, znovu jsem stočil oči ke Cuzově králičí pacce povalující se vedle kopyta žirafí samice. Protože jsem potřeboval veškerou porci štěstí, jaká pro mě byla k dispozici, rozhodl jsem se získat králičí packu zpátky, navzdory tomu, jak moc mrtvý byl teď „šťastlivec“ Cuz.

Protáhl jsem se do ohrady a byl si neochvějně jistý, že ji popadnu rychle a hbitě. Jenže jakmile jsem sevřel prsty okolo králičí srsti, Holka přešlápla – a její poraněná noha se o mě opřela. Zavrtěla obří zadnicí a odhodila mě stranou takovou silou, že jsem se po dopadu ještě jednou odrazil. Pozpátku jsem se vyplazil z ohrady. Když jsem se ohlédl, upírala na mě tak pohoršený pohled, že jsem nemohl jinak, než se jí v duchu začít omlouvat.

Právě tehdy Staroch zachrápal tak hlasitě, že to muselo probudit spáče i ve vedlejším okresu, a setrásl ze mě žirafí uřknutí. Zastrčil jsem králičí packu do kapsy a potácel se k vratům stodoly. Vpůli cesty jsem si vzpomněl na řidičovy zásoby, které volají, aby si je někdo vzal, a bůhví že já jejich volání potřeboval vyslyšet. Vplížil jsem se do kabiny nákladáku, a teprve když jsem měl plnou náruč jablek a cibule, uvědomil jsem si, že neslyším Starochovo chrápání – místo něj jsem zaslechl dusot jeho bot.

Jestli nezhodím kořist a nedám se na útěk, chytí mě.

Jenže já nic zahazovat nehodlal.

Po mé levici asi ve výši pasu zely jedny z padacích dvírek nástavby. Žongloval jsem v náruči s Arašídákovou sklizní, strčil jsem do nich ramenem a dvířka se k mému překvapení otevřela. Zaplul jsem dovnitř a dopadl do kupky rašeliníku. Plody se rozsypaly všude kolem mě.

Protože jsem neměl čas padací dvířka zavřít, čekal jsem jen na ruku, která mě vytáhne za uši ven. Srdce mi divoce bušilo.

Jenže se nic nedělo. Za zvuku Starochova uklidňujícího žirafího vrnění jsem potichu zavřel dvířka. Za okamžik kolem auta znovu produsaly jeho boty, ozvalo se zachrápání a tlukot mého srdce se zpomalil. Zhltl jsem všechna jablka a cibuli, co se do mě vešly, a natáhl svoje domláčené kosti do měkké kupky, jenom na minutku, než naberu síly dostat se odsud pryč. Jenže místo toho se mi začaly zavírat oči – nedalo se s tím bojovat – a den nad jiné dny si vybral svoji daň.

Zatímco jsem upadal do hlubokého spánku, uvědomoval jsem si, že jsem už začal snít, protože se mi zdálo, jako bych obě žirafy slyšel *po-
brukovat si*. Hluboké, předoucí, dunivé *bruuuuuuuummmm...* bylo tak konejšivé, jako když Staroch promlouval žirafím jazykem.

New York Sun

22. ZÁŘÍ 1938

ŽIRAFY Z HURIKÁNU V KARANTÉNĚ

ATHENIA, NJ – 22. září (Večerní zvláštní vydání). Zázračné žirafy, které na moři přežily řádění hurikánu, musely dnes překonat cestu zatopenými a zatarasenými ulicemi Manhattanu, která skončila v karanténní stanici Úřadu pro živočišnou výrobu v Athenii v New Jersey. Po skončení karantény je čeká náročná cesta po silnici přes celou zemi až do zoologické zahrady v San Diegu, kam mají dorazit z příkazu tamní proslulé ředitelky Belle Benchleyové.

